

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

“TIQXMMI” MILLIY TADQIQOT UNIVERSITETINING
QARSHI IRRIGATSIYA VA AGROTEKNOLOGIYALAR INSTITUTI

«TASDIQLAYMAN»

O'quv ishlari bo'yicha direktor
o'rinbosari

D.A.Quvvatov
2024-yil

OZUQALARNI TAYYORLASH VA SAQLASH

QURILMALARI

fani bo'yicha

SILLABUS

kunduzgi bo'lim uchun

Bilim sohasi: 800000 - Qishloq, o'rmon, baliq xo'jaligi va veterinariya

Ta'lim sohasi: 810000 - Qishloq xo'jaligi

Ta'lim yo'nalishi: 60810100 - Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish
ta'lim yo'nalishi

Qarshi – 2024

Modul / FAN SILLABUSI

Chorvachilik va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish fakulteti

60810100 – Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalashtirish ta'lim yo'nalishi

Fanning nomi:	Ozuqalarni tayyorlash va saqlash qurilmalari
Fan turi:	Tanlov
Fan kodi:	OTSQ4105
Kurs:	4
Semestr:	10
Ta'lim shakli:	Kunduzgi
Mashg'ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar:	150
Ma'ruza	30
Amaliy mashg'ulotlar	30
Laboratoriya mashg'ulotlari	-
Seminar	-
Kurs ishi (loyihasi)	-
Mustaqil ta'lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O'zbek

Fan maqsadi (FM)	Fanni o'qitishdan maqsad - talabalarga ozuqalarni saqlash, ularga ishlov berish, saqlash qurilmalari to'g'risida ma'lumotlar berish, ushbu yo'nalishda amalga oshirilayotgan eng so'ngi texnikalar va texnologiyalar bilan ishlov berish tamoyillarini o'rgatish hamda ularni amaliyotda tadbir etish ko'nikmasini hosil qilishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, ozuqalarni saqlash bo'yicha yangi texnologiya va texnikalarni ishlab chiqish va joriy etishga uslubiy yondoshuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

Fanni o'zlashtirish uchun zarur boshlang'ich bilimlar	
1.	Biologiya, anatomiya va fiziologiya
2.	Chorva mollarning turlari, zotlari va ulardan olinadigan mahsulotlar
Bilimlar jihatidan:	
TH1	tuproqshunoslik, dehqonchilik va chorvachilik asoslari, ozuqalarni saqlash texnikalari to'g'risida <i>tasavvurga ega bo'lishi</i> ;
TH2	chorvachilik sohasida amalga oshirilayotgan eng so'ngi ma'lumotlar texnikalar va texnologiyalarni xususiyatlarini <i>bilishi va ulardan foydalana olishi</i> kerak;
TH3	ozuqa klassifikatsiyasi; chorva hayvonlari va parrandalarning mahsuldorligini aniqlash bo'yicha bilimlarga ega bo'lish kerak;
TH4	qishloq xo'jalik hayvonlarini ratsion asosida boqish, ratsion va ratsion normasi haqida, ratsion tuzish prinsiplarini bilishi kerak;
Ko'nikmalar jihatidan:	
TH5	talaba chorvachilik sohasi rivojlanishi davomida sifatli ozuqalarga bo'lgan talabalarni o'rtishi va ularni yetishtirishdagi muammolar, qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishdagi muammolar bo'yicha yechimlar qabul qilish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi</i> kerak.
TH6	ozuqa klassifikatsiyasi va chorva hayvonlarini asrash yo'llarini biladi;
TH7	qishloq xo'jalik hayvonlarini ratsion tuzishni biladi;

KURS MAZMUNI	
Mashg'ulot shakli: Ma'ruza (M)	
M1	Chorvachilik ferma va komplekslarining umumiy tasnifi. Ozuqa tayyorlash va saqlashning istiqbol uslublari
M2	Chorvachilikda ozuqa bazasi, uning tarkibi va ozuqa resurslaridan foydalanish samaralari
M3	Chorvachilik ayrim yo'nalishlarining ozuqaga bo'lgan talabi. Mollar bosh soni mahsuldorligiga mos holda namunaviy ratsionlari hamda ozuqa komponentlarini va almashuvchi energiya bo'yicha balanslash muammolari
M4	Chorvachilik ayrim yo'nalishlarining ozuqaga bo'lgan talabi. Mollar bosh soni mahsuldorligiga mos holda namunaviy ratsionlari hamda ozuqa komponentlarini va almashuvchi energiya bo'yicha balanslash muammolari
M5	Silos va senaj bostirish (konservatsiyalashtirish) asoslari. Mashinalarga zootexnik talablar.
M6	Dag'al ozuqalarini jamlash va saqlash texnologiyasidagi qurilmalar va agrozootexnik talablar
M7	Konsentrat ozukalarni tayyorlashga zootexnik talablar. Sanoat asosida va xo'jalik ichida (omuxta yem – konsentratlar, oqimli – vitaminli qo'shimchalar, primekslar) ishlab chiqariladigan konsentrat ozukalar

M8	Hayvonot olamidani olinadigan oзуqalar
M9	Dag'al va sersuv-shirali oзуqalarga mexanik ishlov berishga zootexnik talablar. Dag'al va sersuv-shirali oзуqalar fizik-mexanik xususiyatlari
M10	Somon silosqirgichlar va poyali oзуqalarni maydalagichlar
M11	Ildiz mevalardan sersuv-shirali oзуqa tayyorlashni tashkillashtirish xususiyatlari
M12	Ildiz mevalarga ishlov berish texnologiyasi. Zootexnik talablar.
M13	Miqdorlash jarayoniga zootexnik talablar. Miqdorlagichlar turlari va sinflanishi
M14	Aralashtirish jarayoniga zootexnik talablar. Aralashtirgichlarning sinflanishi va ishlash jarayoni. Oзуqalarni yuklash va tarqatishni mexanizatsiyalash
M15	Oзуqa sexlari turlari va sinflanishi
Mashg'ulotlar shakli: Amaliy mashg'ulot (A)	
A1	Chorvachilikda oзуqa ishlab chiqarish jarayonlari mexanizatsiyalashganlik holati. Xo'jaliklarda oзуqa yetishtirishga mehnat va mablag' sarfi tavsiflari
A2	Chorvalarni oziqlantirish tizimlari va oзуqa tayyorlash energetikasida energetik balans tushunchasi
A3	Silos va senaj uchun namunaviy saqlagichlar loyihalari. Saqlagich kerakli sig'imini hisoblash.
A4	Silos va senajni bostirish hamda saqlagichlardan olib yuklashda mexanizatsiyalash vositalari
A5	O'rlardan oзуqa tayyorlashda oзуqani o'rish, yig'ish va transportirovka qilish mashinalarini oqimini tashkil qilish
A6	Granulalash va briketlash qurilmalari
A7	Oзуqalarni maydalash jarayoni nazariyasi asoslari. Bolg'achali don maydalagich nazariyasi va hisoblash
A8	Valesli tegirmonlar va ezgichlar tiplari, tuzilishi, ishlash jarayoni
A9	Diskli somon-silos qirgichlari, uning ishchi qismlari
A10	Barabanli maydalagichlar. Qirgich texnologik rejimlari. Maydalanish darajasi
A11	Ildiz mevalarga ishlov berishda qo'llaniladigan talablar: yuvigichlar, maydalagichlar, yuvib - maydalagichlar
A12	Pasta tayyorlagichlar nazariyasi va hisoblash asoslari
A13	Miqdorlagichlar tuzilishi va ishlash jarayoni. Miqdorlash jarayoni nazariyasi va miqdorlagichlarni hisoblash
A14	Oзуqalarni aralashtirish jarayoni nazariyasi. Aralashtirgichlarni hisoblash

A15	Kichik oзуqa tayyorlash sexlari jihozlari Oзуqa sexlarida oqimli texnologik tizimlari. Struktura sxemalari, hisoblash asoslari. Oзуqa sexlari texnik-iqtisodiy samaradorligi
Mashg'ulotlar shakli: Mustaqil ta'lim (MT)	
MT1	Chorvachilikda oзуqa resurslari va ularning tasniflanishi.
MT2	Oзуqalarning fizik-mexanik xususiyatlari
MT3	Oзуqalarni tayyorlash usullari va texnologiyalari, ularning sifatiga qo'yiladigan talablar
MT4	Silos va senaj tayyorlash. Ularni saqlash texnologiyalari, qo'llaniladigan mashina va jihozlari
MT5	Dag'al oзуqalarni tayyorlash va saqlash texnologiyasi. Qo'llaniladigan mashina va jihozlari
MT6	Ildizmevali oзуqalarni tayyorlash va saqlash texnologiyasi. Qo'llaniladigan mashina va jihozlari
MT7	Oзуqa materiallarini tozalash va maydalash asoslari
MT8	Konsentrat oзуqalar va sanoat qoldiqlarini maydalagichlar
MT9	Go'sht-baliq oзуqalari va oзуqa qoldiqlarini maydalash texnologiyasi
MT10	Dag'al oзуqalarni maydalash mashinalari
MT11	Oзуqalarni zichlash texnologiyasi. Qo'llaniladigan mashina va jihozlari
MT12	Oзуqalarni nomexanik usulda ishlov berish texnologiyalari. Termik ishlovda zootexnik talablar
MT13	Oзуqalarga termik va biokimyoviy ishlov berish texnologiyalari va ularga qo'yiladigan zootexnik talablar
MT14	Qishloq xo'jalik hayvonlarini oziqlantirish asoslari. Oзуqalarni tayyorlash.
MT15	Oзуqani granulalash qurilmalari
MT16	Oзуqani briketlash qurilmalari
MT17	Oзуqa aralashmalarini tayyorlash mashina va jihozlari
MT18	Oзуqa me'yoralagichlar
MT19	Oзуqa sexlari jihozlari jamlami. Kichik oзуqa tayyorlash sexlari jihozlari
MT20	Oзуqalarni yuklash va tarqatishni mexanizatsiyalash.

Mustaqil ishlar soni 20 ta. Fanning mohiyatidan kelib chiqib har bir talabaga 10 tadan mustaqil ish mavzulari beriladi. 1-ON ni hisoblayotganda 5 tasi, 2-ON hisoblayotganda esa qolgan 5 tasi baholanadi. Talaba mustaqil ishi yozma, taqdimot, tajriba o'tkazish, rasm chiqish, videorolik tayyorlash kabi shakllarda topshirishiga ruxsat etiladi. Test maxsus dasturlar (easyQuizzy) asosida o'tkaziladi.

1-ON fanning 1-qismi bo'yicha test (yoki og'zaki, yozma bo'lishi mumkin) shaklida topshirishadi. Test savollari soni 200 ta. Kamida 2 hafta oldin savollar tanishtiriladi. Oralik nazorat vaqtida 40 ta savol talabaga beriladi. Har bir savolga 0,25 ball relashtirilgan.

Yakuniy nazorat savollari talabaga kamida bir oy oldin yetkazilishi kerak. Agar yakuniy nazorat test shaklida o'tkazilsa, 200 tadan kam bo'lmagan savollar talaba tanishtiriladi. Test javoblari talabaga berilmaydi. Yakuniy nazorat uchun savollar ko'proq mustaqil ta'lim mavzulari bo'yicha berilsa maqsadga muvofiq bo'ladi.

Yakuniy nazorat turini o'tkazish va mazkur nazorat turi bo'yicha talabaning bilimini baholash o'quv mashg'ulotlarini olib bormagan professor-o'qituvchi tomonidan amalga oshiriladi.

60810100 – Qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash talabalar uchun "Ozuqalarni tayyorlash va saqlash qurilmalari" fanidan talabalar bilimni baholash va nazorat qilish mezonlari

Ko'rsatkichlar	Soni	Bir nazorat uchun ajratilgan ball	Jami
Oraliq nazorat – (60 ball)			
<i>Oraliq nazorat – 1</i>			
Amaliy mashg'ulotlarni topshirish	8	1	8 ball
Mustaqil ishlarni topshirish	5	3	15 ball
Test topshirish	7	1	7 ball
Jami			30
<i>Oraliq nazorat – 2</i>			
Amaliy mashg'ulotlarni topshirish	7	1	7 ball
Mustaqil ishlarni topshirish	5	3	15 ball
Og'zaki savol-javob	8	1	8 ball
Jami			30
Yakuniy nazorat – (40 ball)			
Yozma ish (yoki og'zaki, test shaklida)	1	40	40 ball
JAMI			100 ball

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	R.Ya.Nurillayev-"Agrotexnologiyalar" kafedrası mudiri, q.x.f.n. O.S.Amirqulov-"Agrotexnologiyalar" kafedrası dots, q.x.f.f.d.
E-mail:	raxmatnurillaev@gmail.com
Tashkilot:	"TIQXMMI" Milliy tadqiqot universitetining Qarshi irrigatsiya va agrotexnologiyalar instituti "Agrotexnologiya" kafedrası
Taqrizchilar:	N.F.Mirzayev – «TIQXMMI» MTU Qarshi irrigatsiya va agrotexnologiyalar instituti Agrotexnologiyalar kafedrası dotsenti, q.x.f.f.d. X.O'.Murodov- O'zbekiston veterinariya ilmiy tadqiqot instituti Qashqadaryo ilmiy tajriba stansiyasi direktori, v.f.f.d.

Mazkur Sillabus institut uslubiy Kengashining 2024 yil 16 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "Agrotexnologiyalar" kafedrasining 2024 yil 16 avgustdagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy bo'lim boshlig'i

dots. A.Abdiyev

Chorvachilik va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash fakulteti dekani

dots. U.Qodirov

"Agrotexnologiyalar" kafedrası mudiri

dots. R.Nurillayev

Tuzuvchi:

dots. R.Nurillayev

dots.O.Amirqulov